

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Eufv. Regele Ferdinand 4/2.  
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad

Telélszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatala

151.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

\* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. \*

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 800 L.  
Fél évre ... .. 300 L.  
Negyed évre ... .. 150 L.  
Havonta ... .. 50 L.

Hirdetések díjazása szerint.  
Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 3 lej. vasárnap  
4 lej. Buorepítben 30 baniva  
több.

## Bérbeadják a monopol

mert végre-velahára rájöttek arra, hogy az állam a maga nehézségével semmiképpen sem lehet jó kereskedő. A trafikár, gyufa, só, geológiai termék mind elsőrendűen fontos napi szükségleti cikkek és ezeknek előállítását és forgalombalozatát az állam a maga részére tartotta fenn. A hatalmas hasznot azonban csökkentette a bürokratikus kezelés, a rubrikaemberek a maguk pedáns aktacsomóikkal és hivatalos sablonjukkal odaékelődtek a fogyasztó és a termelő állam közé, meglassították a gyorsan forduló gépkerek forgását és megakadályozták az üzembővítést és a produkció intenzívebbé tételét. Az állam most az egyszer jó kereskedőnek akar bizonyítani és hogy a legteljesebb mértékben kihasználja a monopol-cikkekből eredő hasznot, bérbeadja a monopoljogot. Hatalmas tőkékkel részvénytársaságok alakulnak, ezeknek részvénytöbbségét kapja majd az állam bérösszeg fejében és menél többet termel majd a bürokráciával meg nem terhelt magántársaság, annál nagyobb lesz a haszna az államnak. Emellett felszabadul egy egész hivatalnok-handár, mert a magántársaságoknak semmi szükségük sem lesz szinekurás emberekre. Példákat főleg a főszeles felsorakoztatni, a városvezetőség és a közönség egyaránt tudja, hogy a városi közüzemek nem a legbrilliansabb üzletek. Az üzemek nehézkes, bürokratikus kezelése, és az a tény, hogy sokszor nem szakértők, hanem csak közgazdást érők vezetnek egy-egy szaktudást igénylő vállalkozást, már előre kizár minden rentabilitást. Nehézkessé teszi még a városi közüzemek produktív működését az is, hogy ha nagyobb tőkebefektetés szükséges üzembővítés céljából, akkor előbb bizottságoknak és tanácsoknak kell határozni afelett és ha meg van a városban a jóakarát, akkor is még hátravan a miniszterium jóváhagyása, ami bizony sokszor hónapokig is késik.

A városnak, hasonlóképpen az államhoz, magántársaságok kezébe kell adnia üzemeit és fenntartani saját maga részére a részvénytöbbséget. Egy ilyen tőkével rendelkező társaság után minden bizottsági tanácsi és miniszteri jóváhagyás nélkül fejlesztheti az üzemet és fokozhatja a produktíót és a város sem lesz kénytelen rengeteg tisztviselőt lekötöni üzemeinek a vezetésére. Nem jó kereskedő az állam és rossz kereskedő a város. A város maradjon meg a közgazdást mellett. Az üzemet bérbeadják a kereskedőknek.

## Az utlevél és vizum ellen. Nemzetközi kongresszus lesz Lyonban.

(A Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A népszövetségi ligák nemzetközi uniója június végén tartja idei kongresszusát Lyonban. Az unió osztrák osztálya a kongresszusra nagy jelentőségű tervezetet dolgozott ki az utlevél és vizum eltörlése érdekében. A Közlöny bécsi szerkesztőségének alkalmá van ezt a tervezetet a következőkben főbb pontjaiban ismertetni:

1. A szerződő államok egymás polgárai számára biztosítják az utlevél nélkül való be- és kiutazást. Az utlevélkényszer visszaállítására csakis gazdasági krízis, vagy háborús veszély esetében lehetőséges.

2. A szerződő államok az idegen állampolgárok tartózkodását sem külön engedélytől, sem pedig adóktól nem teszik függővé. A honi ipar és kereskedelem védelme csakis a rendes adózási törvényekben biztosítható.

3. A szerződő államok fentartják maguknak a nem kívánatos

idegen elemek kintállításának jogát. Retorzióktól eltekintve azonban nem alkalmazhatják ezt a rendszabályt bizonyos államok polgáraival szemben.

4. A szerződéshez való csatlakozás minden állam számára nyitva áll.

5. A szerződő államok ezeket a határozatokat nemcsak egymással szemben alkalmazzák, hanem az első három esztendőben a többi államok polgáira is kiterjesztik. Fentartják maguknak azonban azt a jogot, hogy a három év letelte után az egyezményben részt nem vevő államok polgáraival szemben visszaállítsák az utlevél- és vizumkényszert.

Ezt az indítványt fogja betervezni az osztrák liga a júniusi lyoni kongresszuson és egyúttal javasolni fogja, hogy a Konferencia a tervezetet tegye át a Népszövetséghez, amelynek kötelessége lenne azonnal külön bizottságot kiküldeni az egyezmény megvalósítására.

## Üzletre szervezik a monopoliumokat.

(Tomulescu képviselő érdekes nyilatkozata a kormány munkatervéről és kisebbségi politikájáról.)

(Saját tudósítónktól.) A Bucaresti parlament most csendes, de annál lázasabb készülődés folyik az egyes minisztériumokban. Új törvényjavaslatok készülnek, fontos tervezeteket beszélnek meg bizalmas tanácskozásokon: a kormány az új parlamenti ülészakrá a törvényjavaslatok és rendeletek egész tömegével akarja megkezdni a Kamarát. A készülő munkáról eddig csak nagyon is általános jellegű és meglehetősen homályos kommunikék láttak napvilágot, pedig a polgárságot ugyancsak érdekli, hogy milyen új törvényekkel lesz szerencséje a közeljövőben. Ez a nagy kíváncsiság most kielégül, a Közlöny munkatársai beszélgetést folytatott az Aradon időző Tomulescu Cristiannal, a radnai kerület Kamarai képviselőjével, a liberális párt egy értékes és számottevő tagjával, aki nagy vonásokban vázolta a készülő törvényjavaslatokat és — ha csak távolról is — bepillantást engedett nyerni abba a nagy kő-

köba, aminek közönségesen Kormány, a neye.

(A monopoliumok átszervezése.)

— A parlament új ülészakájában a legelső dolga lesz a Kormány, hogy betervezze a monopoliumok kommercializálására vonatkozó törvényjavaslatát. Régi tapasztalat bizonyítja, hogy az állam rossz kereskedő. Ezért tartja a Kormány szükségesnek, hogy a monopol-cikkek gyártását szakemberek kezébe adja. Elsősorban a gyufamonopoliumot szervezi át. A monopol-cikkek gyártására részvénytársaságok alakulnak és a Kormány részvényekkel vesz részt a gyárak finanszírozásában, azonkívül igazgatósági tagokat küld, akik részt vesznek a gyárak vezetésében.

— Mikor enged meg a Kormány Arad városának, hogy az Arad alatt létező nagymennyiségű földgázt kihasználhassák?

— A geológiai termékek, a szén-

a földgáz, kőolaj és fémek monopolizálását szintén átszervezi a Kormány. Ezek után tisztán Arad városától függ, hogy a földgázt, amely milliós jövedelmeket hajthat, kihasználhassák. Meg kell alakulnia Aradon egy részvénytársaságnak, a földgáz kihasználására és akkor a Kormány nemcsak hogy akadályt nem gördít a munka elé, hanem minden tekintetben támogatja.

(Egységes vám-, bányász- és szeszadó törvény.)

— Szintén sürgősen megvalósítandó programjához tartozik a Kormány, hogy a szeszadók, a bányász- és vámtörvények egységesítése. Az új szeszadó törvény, amely egyforma lesz Erdélyben, Besszarabiában, a Bánátban és a Regátban, elsősorban az alkoholfogyasztás redukálását fogja célozni. A Kormány mindent elkövet, hogy a lakosság érdekeit szem előtt tartva, az alkoholfogyasztás a legminimálisabbra redukálódjék. Az új vámtörvény, amely elsősorban a belföldön gyártott cikkek és Románia fejlődő iparát veszi figyelembe a Kormány. Különösen a textil és vasipar termékeit sújtja nagyobb behozatali vámmilletékekkel, mert ezekkel az ipari termékekkel a belföldi gyárak el tudják látni Románia lakosságának egy részét. Azokat az ipari produktumokat, melyeknek a behozatala multhatatlannal szükséges a Kormány minden korlátozás nélkül engedélyezni akarja, vagy a legminimálisabb vámmilletékekkel sújtja.

(Törvényjavaslat az államadósság kifizetésére.)

— Érdekes programja a Kormány, hogy a Banca Natională levő tízenkét milliárdnyi adósság kifizetése. Erre vonatkozólag törvényjavaslatot szavaz meg a Kamara és az állam tízenkét milliárd adósságát husz esztendő alatt fizeti vissza a nemzeti banknak. Ez a pénzügyi akció, amely lényegesen csökkenti az államadósságot és a Banca Natională pénzkészletét gyarapítja, feltétlenül hozzájárul a lej emelkedéséhez. A képviselőház új ülészakájában teljesen befejezi a földreform végrehajtását. Kivétel nélkül minden község megfelelő erdő területet kap az agrár törvény értelmében.

(Reális kisebbségi politika.)

— A Kormány minden igyekezetével azon van, hogy a nemzeti kisebbségek érdekeit összeegyeztesse az állam érdekeivel. Reális politika az, hogy az állam szabadon engedje érvényesülni a kisebbségeket, mert ha a nemzeti kisebbség erős, ezáltal az állam is erősödik. Nem kívánja a kisebbségek nyelvét, vallását elvenni. Mindenki olyan nyelven és olyan templomban imádhassa istenét, a hol akarja. Minden tekintetben szabadságot nyújt a kisebbségeknek a kormány, senkít sem korlátoz tetteben addig, amig ténykedése az állam érdekeibe nem ütközik.

— Az új állampolgársági törvény — mondottuk a képviselőnek — sok tekintetben vizás helyzeteket teremtett. A törvény szerint akik 1914. után jöttek Románia területére, szóval ha kilenc éve laknak is itt, nem szereshetnek ut levelet. Számos olyan kereskedő van, akinek egzisztenciális érdeke az utazás és az új törvény rendelkezése szerint nem hagyhatja el Románia területét.

— A városok közönségének meg kell mozdulni — válaszolta a képviselő — hogy ezt a sérelmes állapotot megváltoztassa a kormány egy törvénykiegészítéssel. A város közönsége erre vonatkozólag készítsen egy memorandumot, adja át a város képviselőjének azzal a kéréssel, hogy terjessze a képviselőház elé. Én megígérem, hogyha az ügy a képviselőház elé kerül, minden erőmmel tárogatni fogom a kérést és biztosan hiszem, hogy hamarosan az

érdekeltek javára el is lesz intézve.

A képviselő nyilatkozata a kormány programjáról igen érdekes

## 102 vádlott és 50 védő.

(Májusban tárgyalja a bécsi bíróság az osztrák-magyar határon történt monstre vámcsalást.)

(A Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Példátlan nagyszabású pert tárgyal a jövő hónapban a bécsi büntető bíróság. Az elmúlt év őszén a rendőrség óriási vámcsalást leplezett le az osztrák-magyar határon. Az államkincstár sok millió erejéig károsodott. azáltal, hogy a vámiszviselők meg engedték magukat vesztegetni kereskedőktől és szállítóktól. A vizsgálat eredetileg 120 emberre, nagy cégek tulajdonosaira és hivatalnokokra terjedt ki. Végül is azonban

és a gazdasági téren tervezett újítások önzetlen végrehajtása egész séges haladást jelenthet a konszolidáció felé. (p. g.)

az ügyészség csak 102 gyanúsított ellen emel vádat, akiket 50 ügyvéd fog védeni. Mivel technikailag lehetetlen így sok vádlottal és ügyvéddel tárgyalni, a bíróság csoportokban veszi elő majd a vádlottakat. A vád alá helyezett kereskedők legnagyobb része szabad lábbon van. Összesen tizenkét millió korona kauciót helyeztek le tette ideiglenes szabadlábra helyezésükért. Ilyen hatalmas per példátlanul áll a bécsi büntetőbíróság történetében.

## Furcsa gyémántnyakék

(Meglehető ékszervásárlás Colombóban.)

Londonból jelentik: Az összes siberek és hadigazdagok régóta bölösen tudják, hogy hosszú évek óta egyetlen helyes életelv létezik: vásárolni! vásárolni! mindent megvásárolni! De az összes sibereket és hadigazdagokat fölényesen lefozta a véletlen folytán egy gyanútlan és minden fizleti okoskodástól távolálló ausztráliai nő. Ez a hölgy egy barátjával Melbourne-ben hajóra szállt, hogy egy kis utazást csináljon Európa felé. Londonba akartak menni, szórakozni.

Amikor a hajójuk Colombóban kikötött egy pár órára, a hajó kör

nyékét régi szokás szerint ellepték a benszüllött árusok, akik a legkülönbözőbb portékákat kínáltak. A két melbournei hölgy elé is odatolakodott egy benszüllött és egy gyémántnyakékot kínált eladásra. Őt angol fontot kért érte. A hölgyeknek tetszett az ékszer a gyémántokat is szépen találták, viszont azonban a kért ár oly kevés volt érte, hogy arra gyanakodtak, az egész ékszer talán hamis. Ajánlottak érte két fontot. A benszüllött azonban nem engedett s hosszas alkudozás után lét rejött a vásár öt angol fontért.

Utközben aztán két kö kihullott a nyakékból és elveszett. — A melbournei hölgy megérkezett Londonba és egy szép napon, szórakozás közben, unalomból be-

ment az egyik Bondstreet-i ékszerészhez, hogy két hasonló gyémántot tétessen be a nyakékba a kihullottak helyére. Mekkora volt azonban elképedése, amikor az ékszerész hosszú vizsgálat és rövid számolás után tudatta vele, hogy a többiekhez hasonló két kö behelyezése kétezer fontba kerül s hogy az egész ékszer, így a hiányzó kövekkel is, megér huszonhét-ezer fontot. Mindenki etalálhatja, mi történt ezután? A hölgy eladta emnyiert az ékszert az angol ékszerésznek s egészen biztosra lehet venni, hogy visszafelé menet is kikötött hajójával Colombóban!

## Elfogták a newyorki nő-banditát.

(Tizenkilencéves rablőgyilkos leány.)

Newyorkból jelentik: A Közlöny több ízben foglalkozott már a newyorki a rövidre vágott hajú rablőgyilkos és betörőleány kalandos tetteivel. Legutóbb egy vakmerő bankrablási kísérletéről írtunk. Ez alkatommal a fiatal leány két banktisztviselőt agyonlőtt. A feltűnő szépségű leány néhány férfítársával bizonytalanná tette egész Newyork környékét és elfogatására a rendőrség minden erőfeszítése hiábaváto volt. Most azonban árulás következtében sikerült a betörőleányt elfogni. A newyorki rendőrséghez névtelen feljelentés érkezett, amely elárulta a leány tartózkodási helyét. Néhány állig felfegyverkezett rendőr indult elfogatására. A város közelében fekvő Jacksonville egyik házában volt és amikor a rendőrök beléptek egyik férfítársával volt a szobában. Hirtelen revolvert rántottak, azonban belátták, hogy az el-

## A régi szerelemhez.

Írta: Krudy Gyula.

Ibolyaillata volt, kedvelte a pepitáruhát, hangosan ment végig a városban. Tavasznak hívták. Szeretett azonban mindenkinek álnév alatt bemutatkozni, amikor tisztelgését tette. Bemutatta magát Költőteménynek; Szerelemnek, Forradalomnak, Változásnak, Boldogtalanságnak, amint éppen a minden ember kezében lévő vetőkártya keveredett. Cimborája volt a szellő, a madár, a virág. Bőséges hópénzt adott a költőnek, hogy mindig róla beszéljenek. Szövetségesek voltak a folyók, amelyek rohanva vitték a híret; az emberarcok, amelyek megszépülve mindig rámosolyogtak; a gyermekek, akik torkuk szakadtából kezdtek kiáltozni; a nők önfelédkező kezei; a férfiak hevesen lengedező bajszai, szakállai; a nagy harangok és a kis csengettyűk, amelyek meglódtak, megkonduáltak, megszólaltak úgy a legmagasabb tornyokban, mint a remeték erdőjében. Hát megint itt van a régi szerelem.

Nézzük, mit hoz magával ez a nagy ajándékozó, amely esztendőről-esztendőre felcserélgeti a világot és az emberek képét.

Hozott-e jó aranyakat a zsebekbe és a szivekbe, mert hisz ez volna a legfontosabb szegénységünkben? Hozott-e új eszméket, amelyek darab időre megzavarják megtöltik, sarkon forgatják a legmagányosabb embereket és régen kiégett lámpásokat is? Közélegnek-e hírére messziről jött vándorlók, sokbeszédű apostolok, hazugságokból élő költők, szemfényvesztő komédiások a város felé? Csak a madaraknak hozott új mondánivalókat vagy pedig az emberek bémult nyelvének is?

Megérkezett-e vele a varvart lengedezés, amely az agyalábu embereket is sietésre rogatja, levonhatja a lábokról a szakadásig elviselt csizmákat, gummitábla módjára megugratja azokat, akik azt hiszik, hogy nincs már a világon egyéb termiválójuk, mint karosszékben ülni? Mi van azzal a bizonyos tavaszi jókedvvel, gondtalansággal, hevüléssel, rajongással, amelyről min-

den tavasszal szokás beszélni? Futamodik-e már valahol, valamerre a kengyelfutó az új jóhírek kelp? Kopog a nagybotu postás az új szerelmes levelekkel? Vágtat-e már a kecske az új tavaszi ruhával? Ajukdozik-e a pupos varrónő a jól sikerült női kabát felett? Végig megyünk-e ismét a korzón, hogy két kezünkkel kell fogjunk elveszendő szívünket? Megállunk-e ismét az ablakok alatt, a honnan tegnapig nem nézegetett más, mint egy öregasszony? És a kertekben, az erdőkben, a hegyekben ismét önfeládozóan tökre tesszük a szívünket, hogy arra egy kis láb kegyetlenkedve ráta-posszon?

Nem, még nem látom, hogy a rozsdás kertörök, valamint a vén fák és a nőnemű nyáriák kajánul vigyorognának azon szavak és esküdzések felett, amelyeket a kertekben tavaszkor hallani. A madárijesztő embereket sehohsem vältották még fel a ragyogó köntösű, tündöklő szavú fiatalok. A szájak megátkozottan ugyanazon mondatokat sorolják fel, amelyek már ki-nőtték a könyvükön. A lelkek

álmútaban sompolyognak végig a városban és a lámpásokat jól eldugják a köpenyek alá. A szívek, ezek az örök ábrándosak, hiába füllenek tavaszi harmóniákra, megátalkodottan hangzik közel és távol az elvarázsoltak dalárdája.

Es a fiatal nők és fiatalemberek kutató szemek előtt legfeljebb a mindenható arany percc lebeg, amelyekkel azelőtt legfeljebb a pékek livakodtak; ábrándok kóborló lovagjai helyett látogatónk a zordon kapucinus, aki a holtak köponyáit szokta kalapácsával megkopogtatni; lengedezve, drágalatos hóbortokba, bolondos gondolatokba elmerülve legfeljebb azok mennek végig a városban, akikről azt mondta a régi példaszó, hogy azok az emberek mincsenek maguk, hanem valami eszelősség jár velük. Nem, még a táncmesterek, még a poéták: ezek a szerelmi ügyvivők sem lengedeznek, ábrándoznak, sürögnek és forognak. Legfeljebb öregemberek beszélgetnek arról, hogy annó ájncban tavasz volt és bokkrétát vagy haloyet tüzték a szívük fölé a férfiak.

lenkezés hiába való lenne és megadták magukat. A vállalat alkalomával kiderült, hogy Cooney Ceci

liának hívják és kalandokban gazdag múltja dacára mindössze tizenkilenc éves.

## Amerika támogatja a német megegyezést

(Eredményesnek ígérkezik a Dawes-jelentés. — Poincaré gördit még akadályokat.)

Londonból táviratozzák: Coolidge-nek, az Északamerikai Egyesült Államok elnökének legutóbbi beszédét a szakértők tervének támogatásáról általában kedvezően fogadták. Az a felfogás, hogy a brit kormány elvben helyesli az Unio álláspontját. A Times biztató körülménynek tekinti, hogy az Egyesült Államok elnöke, aki óva tősságáról ismeretes, nemcsak lehetségesnek, de szükségesnek tartotta, hogy bátor és bizakodó álláspontra helyezkedjen. A Times fontosnak tartja azt a körülményt, hogy a szakértők tervének végrehajtásához Amerika hatalmas támogatása biztosítva van. Amerikában egyre nő az optimizmus a Dawes-jelentés kérdésében. A Times brüsszeli beavatott helyről arról értesül, hogy a belga kormány minden tekintetben elfogadja a szakértők következtetéseit. Fődolgnak tartják megteremteni a bizalom atmoszféráját és biztosítani a német külföldi kölcsönt, amely elő fogja mozdítani hathatósan a jóvátételi probléma megoldását. Az Echo de Paris véleménye szerint a belga kormány sürgetni fogja a német kölcsönnek Amerikában való elhelyezését és ebben a tárgyban megbeszélést tartanak Poincaré francia és Macdonald angol miniszterelnökökkel.

Londonból táviratozzák: Macdonald, miniszterelnök a napokban választókerületébe utazik, ahol be számolóban fog válaszolni Coolidge-nek, az Egyesült Államok elnökének beszédére, amelyben főképpen az európai problémák megoldásával foglalkozik.

Engedékeny a belgák álláspontja.

Párisból táviratozzák: Az Oeuvre brüsszeli tudósítója szerint a belga kormány felfogásában változás állott be a szakértők jelentését illetőleg. Eleinte azon a nézetem volt a kormány, hogy a Ruhrvidék megszállása szankciókkal helyettesítendő, amelyeket a szövetségesek egyöntetűen állapítanak meg. Az a terv merült fel legújabbban, hogy a szakértők jelentését az angol kormány is hozzájárul. Eszerint megszüntetnék a szankcióképen életbeléptetett gazdasági és pénzügyi intézkedéseket, amelyek a Ruhrvidéknek Németországtól való elválasztását célozták és csak helyőrségeket hagynának hátra, amelyeket fokozatosan abban az arányban vonnának vissza, ahogyan Németország fizetéseit teljesíti.

Poincaré akadályokat támaszt.

Nantesből táviratozzák: Briand volt miniszterelnök, az választói

gyűlésen megcáfolta azt a híresztelést, mintha a Ruhrmegszállás ügyében Poincaré ellenfele volna. Ő ugyanazt tenné, mint Poincaré, mert legfőbb gondja Franciaország biztonsága és a megkötött béke fentartása. Nem mindig helyeselte a jelenlegi miniszterelnök pénzügyi politikáját, de ezért még nem szabad őt Poincaré engesztelhetetlen ellenfelének tekinteni.

Londonból táviratozzák: A Daily News szerint Poincaré arra törekszik, hogy a jóvátételi problémát megoldásának útjába akadályokat gördítsen. Míg Anglia, Olaszország és Belgium a szakértői javaslat elfogadása mellett foglaltak állást, addig Poincaré továbbra fenntartásokkal él.

Párisból táviratozzák: Theunis és Hymans hétfőn találkoztak Párisban Poincaréval.

Páris. A jóvátételi bizottság megkapta Anglia, Belgium és Franciaország válaszát a szakértői javaslatokra. Mielőtt Olaszország válasza is megérkezik, a bizottság azonnal ülést tart a további intézkedések megbeszélése céljából.

## Elhárított katasztrófa.

(Nagy veszedelemben forgott a Simplon.)

(Saját tudósítónktól.) Ma éjszaka elterjedt a hír Temesváron, hogy a Bucurestiből érkező Simplon expressz Orsovától nem mesze összeütközött egy tehervonattal. A hír villámgyorsan terjedt és egyesek már rengeteg halottról és sebesültről tudtak. A kinos bizonytalanságnak ma véget vetett a vasutigazgatóság hivatalos közlése, amely lecsillapította a fölzagott kedélyeket. Vasuti szerencsétlenség nem történt, mert a vasuti személyzet lélekjelenléte az utolsó pillanatban elhárította a katasztrófát.

Ugyanis Tomaric állomáson állott egy tehervonat, amely eddig még ki nem derített okból hirtelen elindult és lerohant a lejtős pályán. Ugyanebben az időben a Bucurestiből érkező Simplon is elindult Jablonica állomásról, ahol még nem tudták arról, hogy a Simplonon egy tehervonat fut szembe a Simplonnal és szabályszerűen utnak indították az expresszt. A mikor a két vasuti állomás személyzete tudatára ébredt a rettenetes valóságnak, óriási izgalom támadt. Telefonon felhívták a közbeeső állomásokat, hogy azonnal állítsák meg a Simplont és indítsák vissza, de a legtöbb állomásról és őrházból az az értesítés ér-

kezett, hogy a gyorsan robogó expressz már túlhaladt. Percekem mullott már csak, hogy a két vonat összeütközött, amikor a 293. számú őrház Lazarescu nevű pályafőre lámpajelzésekkel megállította a Simplont, közölte a vonatvezetővel a történeteket, aki erre azonnal visszafelé indította a vonatot. Nyolcvan kilométeres sebességgel rohant a vonat visszafelé, menekült a nyomába futó tehervonat elől. A Simplonon igen sok külföldi és temesvári utas utazott, akik nagyon megrémültek. Többen kiugráltak a vonatból, közöttük Gavanescul temesvári parancs-

nokló tábornok felesége, dr. Butean és dr. Miletics temesvári orvosok is. Ezeknek semmi komolyabb bajuk nem történt. A Simplon minden különösebb baj nélkül érkezett meg a jabloncai állomásra és időközben sikerült a tehervonatot is megállítani. Az utasok, amikor megtudták, hogy a katasztrófát csak a vasuti személyzet lélekjelenléte háritotta el, azonnal gyűjtést indítottak a személyzet részére. Összegyűjt 2500 lej, amelyet átadtak a derék vasutasoknak. A Simplon másfélórás késéssel érkezett meg Temesvárra.

## Bezárják ünnepnaponként az aradi korcsmákat.

(Az egészségügyi bizottság javaslata, alkoholizmus leküzdésére.)

(Saját tudósítónktól.) Arad város egészségügyi bizottsága tegnap este 6 órakor dr. Robu János főpolgármester elnöke alatt ülést tartott, amelyen dr. Cucu Vazul városi főorvos indítványára több nagyjelentőségű és egészségügyi szempontból fontos határozatot hozott. A főorvos indítványozta, hogy az egészségügyi bizottság tegyen javaslatot a tanácsnak, amely szerint az aradi harmadosztályú italmérések vasárnap valamint ünnepnapok előtt való napon este 6 órától az ünnepet vagy vasárnapot követő nap reggel 8 óráig tartassanak zárva.

A főorvost az indította erre a humánus és nagy jelentőségű javaslatra, hogy az utóbbi időben Aradon veszedelmesen terjed az alkoholizmus. Sok szerencsétlen ember szervezetét teszi tönkre az alkohol és számos családot dönt a letragikusabb körülményekbe.

az alkoholista családfő beteges szenvedélye. Számtalanszor megtörténik, hogy a több tagú család heteken keresztül kénytelen nyomorogni, rongyokban járni, mert a kenyérkereső családfő plüssza a heti bérért. Ennek a társadalmat bomlasztó szenvedélynek csak egy módon lehet elejét venni és ez, a korcsmák bezárása ünnepnapokon és ünnep előtti esteiken. A bizottság a legteljesebb elismeréssel fogadta a főorvos javaslatát és felhívást intéz a várostanács-hoz, hogy azt a legrövidebb időn belül léptesse életbe.

A javaslatot azzal az érdekes ponttal egészítették ki, hogy abban az esetben, ha a zárva tartott harmadosztályú italmérések vendégei első vagy másodosztályú vendéglőkbe mennek, hogy alkoholista szenvedélyűeknek hódoljanak, az ilyen vendéglőket a város harmadosztályú italmérése deklarálja.

## Cseh királyság — az orosz cár jogára alatt.

Egy prágai lap leleplezésével az orosz cári archivum titkos aktái alapján

(A Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A cseh légionáriusok „Narodni Osvození” című lapja egy sereg dokumentumot közöl a régi orosz cári archivum titkos aktáiból. Az egyik akta egy emlékirat, amelyet Dürich, a hirhedt cseh agítátor adott át 1916-ban, szóval a háboru alatt a cárnak. Ez az emlékirat kifejezi a cseh nép azon kívánságát, hogy az orosz csapatok minél előbb szállják meg Csehországot, amely azután beolvadna Oroszországba és a cseh király mindenkor az oroszok cárja lenne. A cseh tartományok azonban teljes autonómiát élveznének, Prágában külön alkirály székelné és pusztán a külpolitika, valamint a hadsereg lenne közös. Az emlékirat kifejti, hogy a cseh nép túlnyomó többsége monarchista érzelmű és a köztársasági államformát már csak azért is elveti, mivel a királyság a nemzeti önállóság szimbóluma. Ezért látszik ki

a nemzeti királyságot a német császárral szemben. A császárt a csehek a cseh király negációjának tekintik. A cár alatt azonban ez az ellentét eltűnne, főként, ha cseh embert nevezne ki alkirálynak.

A memorandum szerzője Krauz Károly dr. volt, aki így elég nyíltan bejelentette aspirációját a cseh trónra. Így került egyúttal ellentétbe Massarykkal is, aki a cárnak pusztán olyan felszabadiót látott, aki alól a cseheknek ismét fel kell szabadítani magukat. A prágai lap leleplezése politikai és diplomáciai körökben nagy feltűnést keltett.

— Haladékat kérnek a budapesti lakók. Budapestről táviratozzák: A lakók szövetsége akciót kezdeményez, hogy a kormányt szólítsák fel a lakbérémelések május elsejéről augusztus elsejére való elhalasztására. Az akcióhoz csatlakoztak a kereskedelem és az ipar képviselői is és küldöttségileg fogják kérni a miniszterelnököt és népjóléti minisztert, hogy az emelést halasszák el.

## A láboru lehetlenné tétele.

(Beszélgetés Grindell-Matthews-szel, a thermikus sugarak feltalálójával.)

(A Közlöny párisi tudósítójától.) Egy párisi lap londoni munkatársa érdekes beszélgetést folytatott a thermikus sugarak felfedezőjével, Grindell-Matthews mérnökkel, aki ennek során a következőket mondotta:

— Már évek óta foglalkozom avval a problémával, hogyan lehetne a melegeket is drót nélküli uton épp oly nagy távolságokra vezetni, mint például a hanghullámokat. Sikertült ujjajta sugarakat felfedeznem, amelyek kintinően és gyorsan vezetnek az elektromos melegséget. Így képes vagyok bizo-

nyos körletben minden élet kiltatni. Eddig már számos kísérletem sikerült és több próbatelepet hamvasztottam el. A sugarakat úgy dirigálhatom, ahogy akarom. — Egész hadtesteket lehet elpusztítani, azonban beigazítás után az embereket egy félóra, vagy 24 órára tetszés szerint akcióképtelenné is tehetem. Épp így megállíthatok egy mozgásban levő repülőgépet is, felgújthatom az eroplánt és megölhetem a pilótát. — Semmi értelme nincs, hogy a nagy hatalmak továbbra is fegyverkezzenek. Találmányom a hadviselést lehetlenné fogja tenni

## Irodalom, művészet

\* Az aradi városi színház műsora. Szombaton: nincs előadás. Vasárnap d. u. fél 4 órakor: Uferini előadás 6 órakor: Uferini előadás. Este: Mintha álom volna. (B.) Hétfő d. u. fél 4 órakor: Uferini előadás 6 órakor: Uferini előadás. Este: Meghalok utánad. Operett-bemutató. (A.)

\* A timisoarai-temesvári r. k. polgári fiúiskola ünnepélye. F. hó 28-án hétfőn délután 4 órakor a timisoarai r. k. polgári fiúiskola rendkívül gazdag műsorról ünnepélyt rendez a Novotny-féle helyiségben az iskolaalap javára, melyre nyomtatékosan felhívjuk a közönség figyelmét.

\* Az aradi színház hírei. Meghalok utánad, Kálmán Andor és Györi Emil operett-ujdonságának hétfői premierjét a szerzők jelenlétében tartják meg, akik tevékenyen résztvettek az ujdonság előkészítésében is. A bemutató estéjén az aradi városi színház nézőterén találkozik Arad, Timisoara uri publikuma s így az első előadásra már csaknem szétkapkodták az összes jegyeket. De nagy az érdeklődés a következő estékre is. A kitűnő operett-ujdonságból most folynak az utolsó simítások a színpadon s a látványosság számba menő új díszletek és butorok is készen várják a premier estéjét. — A bűvészet csodálatos tudományának hívatott mesélere, Uferini vasárnap és hétfőn délután két-két előadás keretében mutatja be szenzációs új műsorát. — Vasárnap este ugyiszólván a közönségnek engedelmessé, kerül ismét előadásra a Mintha álom volna hangulatos operett, amelyet bemutatója alkalmával általános tetszéssel fogadott a közönség. Az operett főszereplői ezuttal is Horváth Mici, Balogh Böske, Gömöri Emma, Tompa, Selegyh, Ekecs, Gyöze lesznek. — Dr. Lukács Béla, Európaszerte ismert előadó művész egy estét rendez a jövő héten a városi színházban. Dr. Lukács különleges felfogásával a világ nagy metropolisáiban óriási feltűnést keltett és mindenütt hatalmas sikert is aratott.

\* Elhalasztották az aradi Janovics-ünnepélyt. Az április 27-ére, vasárnapra tervezett Janovics jubileumi ünnepség, amelyet az aradi Kölcsey-Egyesület rendez, technikai okok miatt rövid halasztást szenved. A jubileumi ünnepséget a közeljövőben tartják meg, amiről az egyesület vezetősége a közönséget a lapok útján fogja értesíteni. Az estély műsora megváltozik, amennyiben kibővíti Pálfi-Ével-Gulácsy Irénnek, a kitűnő

való szerződésről még nem értesítette szüleit Kálmán Sári. A budapesti lapokban azonban már javában kommunikálk Avery Hopwoodnak, egyik legnépszerűbb amerikai írónak „Zöld lift” című világottjárt bohozatát, amelyben Kálmán Sári minden valószínűség szerint sikerrel fog bemutatkozni.

## Halálra kinezta gyermekét.

(A prágai szadista bárónt harmadfelévre ítélték.)

Prágából jelentik: A bécsi Kadivetz ügyhöz hasonló szadista-pórt tárgyalt kedden a prágai törvényszék. Astrenberg János báró felesége ellen azt a vádat emelte az ügyész, hogy Kremer Emilia nevével társalkodónőjével együtt halálba kinezta kilenc esztendőskisleányát.

A három napig tartó főtárgyaláson bebizonyosodott, hogy a bárónt tette elkövetésénél nem anyagi érdek vezette, — a vádhatóság valami örökségi ügygel hozta kapcsolatba a kisleány meggyilkolását — hanem szadista ösztönei kényszerítették az embertelen kegyetlenségek elkövetésére. A tanúvallomások beigazolták, hogy a báró sulyos hisztériában szenved, amióta egy törzsorvos sardülő leány korában Bécsben hipnotizálta.

Astrenberg őrnagy, aki maga is vádlottja volt a pörnek, előadta, hogy feleségén már 1908-ban örütség jelei mutatkoztak és Wagner-Jauregg professzor Astrenbergné elkülönítését ajánlotta a családnak.

A törvényszéki elmeszakértő véleménye szerint Astrenbergné úgy apai, mint anyai részről sulyosan terhelt családból származik. Már huszonhárom éves korában erős szekszuális abnormitások mutatkoztak rajta.

A bíróság ezután zárt tárgyalást rendelt el és az elmeszakértő az orvosi vélemény további részét, valamint a házaspár családi életét zárt tárgyaláson ismertette.

Az ítéletet a főtárgyalás harmadik napján hirdették ki: a bíróság Astrenbergné sulyos testi sértesért két és fél évi fogházra, Kremer Emilia társalkodónőt, mint bűnrésztést másfél évi fogházra ítélt. Astrenbergné négy hónapi fogházra ítélt a törvényszék, de az ítéletet két évre felfüggesztette. A bíróság indoklásában elfogadta a védelem részéről előterjesztett orvosszakértői véleményt, hogy a kis Günther halálát nem közvetlenül az anyja és társalkodónő kinezásai okozták, hanem előrehaladott tuberkulózis, viszont arra az állápontra helyezkedett, hogy Astrenbergné szellemi ereje nem szenved olyan defektusban, amely mentesíti őt a tettért való felelősség alól.

## Smith magyar főbiztos programja.

(Európai érdek Magyarország szánálása.)

Londonból táviratozzák: A Magyar Távirati Iroda tudósítója bejelöltetett Smith amerikai bankárral, akit Magyarország népszövetségi pénzügyi főbiztosának neveztek ki.

— Miután elintéztem minden üzleti és magánügyemet, — mondotta — két napra Párisba, majd Genfba és onnan Budapestre utazom, ahol mindaddig szándékozom tartózkodni, amíg támogatásomra szükségük lesz. Nagyon megtisztelő reám nézve a megbízatás. Talve vagyok lelkesedéssel és bizalommal fogok hozzá szép feladatomhoz, amely abból áll, hogy Magyarország pénzügyeit rendbehozzam. Meggyőződése, hogy a nemzetek szövetségének erre vonatkozó terve feltétlenül egészséges, minden politikától mentes és a legkiválóbb üzleti elveken épül fel. Ha a terv megvalósul, akkor okvetlenül nagy hasznát fogja látni nemcsak Magyarországnak, hanem egész Európának is. Az amerikai üzleti világ meg van győződve Európa általános ujjaépítésének szükségességéről. Ennek a feladatnak Magyarország ujjaépítése fontos részét alkotja. Ismétlem, hogy a legjobb szándék és a legkomolyabb becsvágy vezet, hogy Magyarországnak a legjobb tudáshoz képest segítségére legyek.

## A nyugdíjazás „elvé.”

Bucurestibe kell utazni felülvizsgálatra.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi pénzügyigazgatósághoz érdekes elvi jelentőségű rendelet érkezett ma a minisztériumtól egy nyugdíjazási kérelem kapcsán. Özvegy Jarmatzky Józsefné, aki tizennyolc esztendő telt el a pénzügyigazgatóság szolgálatában, a megrongált egészségi állapotára való hivatkozással nyugdíjazását kérte. A minisztérium ma érkezett rendelkezése szerint úgy Jarmatzkyné, mint azok a tisztviselők, akik maguk kéri nyugdíjazásukat betegségükre való hivatkozással, Bucurestibe kötelesek utazni, ahol egy bizottság fogja megvizsgálni őket. Amennyiben a bizottság is pártolja a nyugdíjazást, abban az esetben a nyugdíjazás megtörténik, ellenkező esetben tovább kell szolgálni az illető tisztviselőnek.

Az új rendelkezés sulyosan érinti a köztisztviselőket, mert a bucurestii utazás jelentékeny diszszegyet emészt fel és az is bekövetkezhetik, hogy a bizottság nem terjeszt fel pártolólag a nyugdíjazás iránti kérelmet és ebben az esetben hiába való volt az utazás, fáradság és költség. A közelmúltban már volt reá példa, hogy egy köztisztviselő inkább lemondott nyugdíjjogosultságáról, minthogy rászánja magát a hosszú és költséges bucurestii utra. E rendelet fentartásával a nyugdíjazás teljesen illuzórikus érikévé válnék.

— A Bőripari Munkásokhoz megérkeztek a legújabb párisi chevraxok a legdivatosabb színekben, u. m. piros, kék, zöld, lila, szürke, drap és barna számos változata. Ugyisint a ritkaság számba menő batikolt bőrök, amelyeknek színes bőrökkel való kombinálása a legutolsó francia divat. Holnap és a következő napokon Aradon, a Str. Horia (Széchenyi-ucca) a Szántálpalotában levő üzletükben kiállítanak több új modellt, melyekkel minden bizonnyal fokozni fogják jó hírüket. Hisszük, hogy ez a szerényen meghuzódó kis üzem nagyban fogja befolyásolni a helyi divat kialakulását, annyival is inkább, mert mint értesültünk, az árak a gyári cipők árainál alacsonyabbak.

Jön! Jön!  
Erzsébet osztrák császárné  
az Apollóban.

## Mi a nagyobb művészet

(Színésznek vagy bohócnak lenni?)

Budapestről írják: Ez a kérdés most élénken foglalkoztatta a budapesti fiatal színészgárdát abból az alkalomból, hogy Maklár Zoltán, a Renaissance színtársulat fiatal művésze, ott akarja hagyni a színészetet és azt határozta el, hogy bohóc lesz. Maklár már esztendő óta tanulja a bohócmesterséget. Amint kitavaszodik, szabad délelőttiit a legújabb, a circus porondján tölt. Merész bukfeneket tanul, távolugrást, magasugrást próbál. Magasból lezuhan, két kézen jár, a testét kigyószzerűen hajlékonyra igyekszik tenni. Csuszást, mászást, gurulást és mindenféle elképzelhető groteszk tornai mozdulatot gyakorol. Ott hon gitározik, hegedül, szájlarmozikál.

— Bohócnak lenni nagyobb művészet, mint színésznek — szokta mondani pályatársainak.

— Érdekes, hogy a fiatal színészgárdának azok a tagjai, akik vigjátéki és bohózi színészek, külföldi példákra okulva már mind szakszerűen tanulják a bohócmesterséget.

## Aradi mozi hírek.

\* Az Apolló és Uránia mozgósínházak a görögkeleti nagybójt miatt, szombaton nem tartanak előadást.

\* Az eleven máglya lesz az Uránia mozgósínház vasárnapi nagyszabású filmbemutatója. Sardou Viktor a Haza című világhírű drámája után készült a kép, amelynek témája a németalföldi szabadságharc csodálatos történelméből van merítve. A darab minden jelenete egy-egy szép forradalmi kép.

\* Kacagó estéket rendez vasárnap és hétfőn az Apolló mozgósínház. A legmodernebb burleszk képek kerülnek vetítésre, „Ó” és Hallrom Boy mulattató alakjai tűnnek elő a Fatty mulattató alakjai tűnnek elő a vásznon és ötletes, csodálatos produkcióikkal nevetetik meg a közönséget.

\* Erzsébet osztrák császárné nagy szabású történelmi film a jövő héten kerül bemutatásra az Apollóban.

## Poincaré nem bizik a németekben.

— Garanciákat követel. — Támadja a szocialistákat. —

Párisból táviratozzák: Azon a lakomán, amelyet a köztársasági egyesülés pártja rendezett Poincaré nagy beszédet mondott. Beszédében foglalkozott a belpolitikával és rendkívül élesen szólott a radikálisok és a szocialisták szövetsége ellen. Nem akarja azt mondani, hogy a szocialisták pártérdekeit bármikor is a nemzeti érdekek fölé helyezték, azonban nem szabad túlmenni azon a határon, amely megtiltja, hogy szövetséget kössenek más országok politikai csoportjaival.

Beszédének külpolitikai része főként Németországgal foglalkozott. Ismert álláspontját vázolta, amely szerint Franciaországnak jó vétételeket és biztonságát szempontjából garanciákat kell követelnie, mert enélkül kétségbevonják békés szándékait. Nem szabad semmiféle alkalmat elszalasztani, amelyet a rülkvidéki vállalkozás sikere, a szakértők jelentése és a jóvátéti bizottság ennek megfelelő

16 döntése megkövetel. Meg kell kísérelni végre, hogy általános rendezés jöjjön létre, azonban reális zálogokat nem szabad egyszerűen német ígéretekért cserébe adni. Németország multja szerinte nem nyújt semmiféle garanciát. Nem szabad olyan adásban bizni, aké eddig semmit sem tett kötelezettségei teljesítésére. Az országnak nyilatkoznia kell, hogy külpolitikáját folytassa-e addig, amíg végleges eredményt ér el, vagy pedig térjen ismeretlen utakra, amelyek kétségtelenül szakadékok lesznek. Végül kijelentette, hogy beszéde külföldön sokakban csalódást fog kelteni.

Párisból táviratozzák: A nemzeti republikánus párt gyűlésén Poincaré kijelentette, hogy az új kormányt biztosítani kell Franciaország jogait a külpolitikában, meg kell szilárdítani a világ békét, meg kell szerezni a jóvátételt és Németországgal szemben az ország biztonságának garanciáit.

## KÖZGAZDASÁG.

### Feléled a latin érmeunió

(Francia javaslat a valutaingadozás megszüntetésére.)

A háború előtt az európai államok egyrésze valutáris szempontból az úgynevezett latin érmeunióhoz tartozott. Az érmeunió alapja a frankrendszer volt, amelyet az unióhoz tartozó külön böző államok más-más elnevezés alatt rendszeresítették. A latin érmeuniónak, az abban résztvevő államok szempontjából különösen közgazdasági téren volt nagy előnye. A háború után következő általános rohamu bankjegyekfluktuáció azonban megszüntette az uniót. Francia részről többször ajánlatot tettek az unió újrafelállítására és végül múlt hónapban Bernben összeült egy konferencia, hogy megtárgyalja az ezirányú francia javaslatot. — Berni jelentés szerint a javaslat lényege az volt, hogy az unióban résztvevő államok bekiáltsonak a kiemelésre a legmagasabbra helyezett bankjegyekrendszerrel és a helyetti léptességek életbe a különféle papírpénz-valutákat, amelyeket stabilizálni kell ércalapra helyezett bankjegyek kibocsátással vagy pedig a forgalomban levő papírpénznek fokozatos bevonásával, mely fokozatos bevonás a mindenkori beföldi vagy honi árakhoz igazodjék. A valutaárforlyam szilárdítása az unión belüli államokban stabilizálná, mert az egységes érmeunió tekintélye nagyba elősegítene a stabilizálódást. A bankjegyek határzárlata is megszűnnék ennek következtében a kisebbfokú fluktuációk is elsimulnának. Olasz- és Spanyolország részéről a legnagyobb szimpátia fogadta a francia javaslatot és a többi államok sem idegenkednek az érmeunió újból való megszervezésétől.

### Valutapiac.

HELYI VALUTAÁRAK. (Április 25.) Francia frank 13.10, svájci frank 34.35, dollár 193, dinár 2.40, szokol 5.78, lira 8.75, angol

font 865. **Külföldiek:** Budapest 380, belöldi 420, Bécs 368, Prága 5.84, Zürich 34.30, Milano 8.68, London 860, Páris 13.05, Newyork 192, Belgrád 2.45.

**Bucurestiben létszámok:**

**ZÜRICH NYITÁS.** (Április 25.) Amsterdam 209.50, Newyork 563.75, London 2467.50, Páris 35.55, Milano 25.07.50, Prága 16.60, Budapest 0.0075, Belgrád 7, **Bucuresti** 2.95, Bécs 0.0079.50.

**ZÜRICH ZÁRLAT.** (Április 25.) Amsterdam 210, Newyork 563.75, London 2470, Páris 35.50, Milano 25.20, Prága 16.60, Budapest 0.0072.50, Belgrád 6.95, **Bucuresti** 2.95, Bécs 0.0079.50.

**BUDAPESTI DEVIZAKÖZPONT JEJYZÉSEI.** (Április 25.) Belgrád 1000—1030, **Bucuresti** 420—440, London 355600—365600, Milano 3620—3740, Newyork 81100—83400, Páris 5150—5320, Prága 2390—2460, Bécs 114.45—117.75, Napoleon 288000. **A takarékkorona ártolyama** 120.

= **Drágulás a hetipiacon.** A mai hetipiacon általános drágulás volt észlelhető. A tojás ára a gör. keleti husvét miatt felszökött 1.60 lejig, a vaj ma már 120 lej kilogrammonként. Minden fajta élelmiszerből sokat hoztak a hetipiacra. Mai árak: tojás 150—160 lej darabja, tej 7 lej, tejfél 35 lej literenként, vaj 120 lej, burgonya 5—6 lej, hagyma 10 lej kilogrammonként, száraz bab 14 lej, alma 14—20 lej kilogrammjára, zöldség 7—8 lej csomókint, saláta 2—3 lej fejenként. **Baromfi piac:** tyúk 120—130 lej párja, hizott liba 40—45 lej, sovány liba 25—30 lej kilogrammonként élősúlyban. **A gabonapiac** árai: buza 650 lej, kukorica 480 lej, árpa 520 lej, zab 470 lej métermázsánként. Az állatvásáron ma gvenge felhajtás volt élénk kereslet mellett. Mai árak: borjú 24 lej, marha 16—20 lej, sertés 36—40 lej kilogrammonként élősúlyban

## Hogy áll a lej?

1924. április 25-én 100 lejért adták:

Nálunk:

2.94 svájci frankot,  
7.70 francia frankot,  
36.000 külföldi magyar koronát,  
41.000 effektív magyar koronát,  
42.000 belöldi magyar koronát,  
36.800 osztrák koronát.

Zürichben 2.95 frankot.

Budapestben 42000—44000 K.

= Speciális adókövetés Aradon.

Az aradi speciálisadókövető-bizottság a közeljövőben fejezi be működését. Május 1., 2., 3. és 4-én az aradi részvénytársaságok, 4., 5., 6., 7. és 8-án a vidéki részvénytársaságok és szövetkezetek adóit tárgyalja le a bizottság. Az aradi pénzügyigazgatóság a rendelkezésre álló jegyzékek átvizsgálásakor azt a megállapítást tette, hogy több részvénytársaság nem adta be idejében adóvallomását és ezért ezek esetleg nem kapják kézhez idézéseiket. Ezeknek a vezetőségei érdeklődjenek az igazgatóságnál, hogy mikor kerül sor adójuk tárgyalására, mert a bizottság munkájának befejezése előtt még rendes tárgyalás alá kerülhet adójuk. Később azonban, mint kihágást fogják kezelni elmaradásukat. Az igazgatóság információja szerint sok kereskedő van még Aradon, akik megkezdtek üzletüket, ezt nem jelentették be és nem adtak vallomást. Ezek a legtöbben idén kezdték üzletüket, de vannak olyanok is, akik tavaly kezdték meg és mégsem adtak vallomást. A törvény rendelkezései szerint minden megkezdett foglalkozást tizenöt napon belül az illetékes adóhivatalnál be kell jelenteni.

## Eleven máglya

Történelmi film.

Vasárnap, hétfőn, kedden  
és szombán az

URANIÁBAN.

A szerkesztésért felelősen:

KÖCSY JENŐ

felel.

Cenzurat: Prefectura Județului.

## NYILTER.

E róvat alatt közlöttekert nem vállalunk felelősséget.

FELHIVÁS.

Üzlet átalakulás miatt újlag felkérem mindazokat, kiknek ernyő, vagy füzője nálam javításban van, e hó 30-ig átvenni sziveskedjenek, mert azontul semminemű kötelezettséget azokért nem válllok. 2469

VARGA D. DANI

Arad, Bulev. Regina Maria 12—20.

FELHIVÁS!

Miután egyik ügyfelem, Dingfelder Géza Arad, Str. Alexandru Gavra (Csernovits Péter-ucca) 27. sz. házban levő fűszerkereskedését átvenni szándékozik, felkérem nevezett hitelezőit, hogy követeléseiket iródamban Arad, Str. Eminescu (Ortutay-palota) jelentésük be, ellenkező esetben követeléseikért ügyfelem felelősséget nem vállal. 2467

Arad, 1924. április 25.

Dr. Zeiner Gusztáv,

**Apró hirdetések.**

**TUDNIVALÓ AZ APRÓHIRDETÉSEKRŐL:** Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk. — Minden szó hirdetési ára hétköznap 2 lej 50 bani, vasárnap 3 lej. — Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 6 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 25 lej, vasárnap 30 lej. — A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

**Alkalmazás.**

**MINDENES** főzőnő kerestetik május 1-ére Arad, Str. Cloșca (Szent László-ucca) 8—12. sz. alá, I. emelet Schwarzcz Józsefnéhez. Csakis megbízható és uri házaknál alkalmazva volt rendes nők ajánlkozzanak. 2454

**JÓ FIZETÉSSEL** bejáró szakácsnő felvétetik. Cim Herczog Arad, Str. Brătianu (Weitzer-ucca) 15. 2462

**INTELLIGENS** leány, ki háztartásban segédkezik, 1—2 gyermek mellé ajánlkozik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2468

**MINDENES** szakácsnő azonnali belépéssel felvétetik. Dr. Kell Arad, Neumanpalota II. emelet. 2464

**VARRASHOZ** értő leány felvétetik kalap üzlet Arad, Bulev. Regina Maria 9. Neuman-ház. 2466

**URASÁGI** inas ajánlkozik. Cim Wallinger hirdetőjében Arad, Str. Unirei 13. 15036

**FŐZŐ MINDENEST** keres kéttagu családnak. Arad, Str. Mărășești 34. (Kossuth-ucca 53.) 2480

**MINDENES** főzőnő felvétetik Deutsch Josefina női kalap-üzlet Arad, Str. Brătianu 11. 2482

**SZAKÁCSNŐ** fiatal és egy minden május elsején szolgálatba beállhat. Megbízhatóság tekintetében felelősséget vállalok. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2484

**KERESÜNK** perfekt gép- és gyorsírónyi jó kézírással, mielőbbi belépéssel. Rómán nyelv tudása előnyt biztosít. Írásbeli ajánlatok benyújtandók Seidner Bernát és Fia fatermelő céghez Arad, Strada Meșianu (Forray-ucca) 2. 2486

**Vétel és eladás.**

**MODERN** mahagoni hálószoba butor olcsón, sűrűn eladó Löwy asztalosnál Arad, Calea Radnei 2. 2483

**GYERMEKÁGY,** servisek, háló berendezés, ebédlő szőnyegek, scheslon terítők, kávé csészék, evőeszközök, berakott kazetták, antik szekrény, ágyak, csillárok, arany terítő, horgolt terítők. I ablakra függönyök, csipke ágyterítő, képek, asztalok, székek, vaság, dísztárgyak, férfi és női ruhák, varrógép, arany karcsattóra, ezüst retikül, stb. eladó. Arad, Strada Consistorului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. em. jobb. 1000

**EGY** új konyhaszekrény eladó. Arad, Calea Radnei 11. szám. 2463

**OLCSÓ ÉS SZÉP** husvétü ajándékokat szerezhet be Arad, Strada Consistorului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. e. jobb. 1000

**FREDETI** világos norvég csukamájolaj Marke AARSÆTHER, görvélykóros, tüdőbajos, felettlen, sápadt, angolkóros, egyenye gyermekeknek és felnőtteknek. Dr. Földes gyógyszerár Arad. 14133

**Ingatlan.**

**HÁROM** lakásból álló 32.400 lejt jövedelmező belvárosi ház, elfoglalható három uccai szobás lakással 520.000 lejért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 16.020

**ARAD,** Strada Mocioni (Orczy-uccában) gyönyörű villaszerű kis magánház, elfoglalható kétszoba, előszoba, fürdőszoba lakással kétszázhetven ezer lejért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 16.020

**ARADON,** Marosparti köruton emeletes magánház parkirozott udvarral azonnal eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2485

**Uzletek.**

**PIACTÉREN** bármily célra alkalmas üzlethelyiség nagy raktárhelyiséggel kiadó. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 15.036

**Különbö.**

**PÉNZKÖLCSONÖKET** betáblázásra folyósítatok. Haász-iroda Arad, Strada Románului (Zrinyi-ucca) 5. 16.509

**HASZNALT OLOM** megvételre kerestek. Bővebbet a kiadóban.

**Olcsó háztelkek**

200 négyszögölesek eladók 2448 14.000 és 18.000 Lej részletfizetés mellett kaphatók.

**Muntean és Flora,** Arad, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 10. ujszám.

**Arany és ezüstneműért legmagasabb árt fizetek.** Reiner Arad, a lutheránus templom mellett. 2445

**Szép berakásos régi ruhaszekrény 1 ajtós és fali vitrin eladó.** Arad, Piața Mihai Viteazul 9. (Ferenoz-tér) 8  
**Antiqua déli 11—2 óráig**

**Telket keresek**

**ARADON** a Calea Radnei (Radnai-uton) vagy vasut közelében. 2481  
Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

**Képesített**

**kőbányamestert**

keresek azonnali belépésre alvázai mésztelepem részére. Részletes ajánlatokat:

**Klein B. Vilmos,** Arad, Str. Seminarului 4. (Sina-u. sa.) címre kérek. 10050

**Eladó**

**Calea Saguna** (Varjassy Lajos-ucca) 138. számú magánház 25 méter hosszú műhelylyel, mely bármely üzem részére alkalmas. Bővebbet:

**Wallinger-irodában, Arad,** ahol több eladó bér- és magánház van előjegyzésben. 15086

**Fióktintézeti főnökök**

a bankszakma minden ágazataiban jártas és megfelelő gyakorlattal, egy vidéki fióktintézet vezetésére

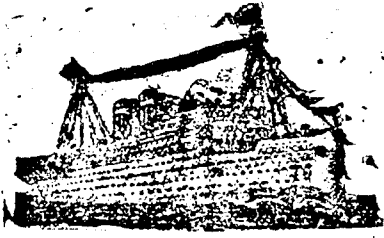
**felvétetik.**

:: Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal együtt ::

**a Temesvári Bank és Kereskedelmi R.-T.** Timișoara (Temesvár), igazgatóságának nyújtandók be. 367

Butorokat részletre kedvező fizetési feltételek mellett **Garai Károly** butor raktárból. ARADON, Calea Banatului (Asztalos Sándor-u.) 5/12 487. **beszerezhető**

**Baltic America-Line Danzig-America**



**Értesítés.** Igen t. utazóink tudomására hozzuk, hogy a **Baltic-America-Line** direkt szolgálatot létesített **Danzig-Kanada** között. Kérjük utasainkat, akik a fenti ut miatt hozzánk fordulnak és azokat, akik velünk akarnak **Kanadába utazni**, sűrűn közöljék velünk szándékukat, hogy a szükséges utbaigazítást a leggyorsabb elutazásra vonatkozólag megtehesük.

Tisztelettel:

**Baltic-America-Line.**

Képviseli: Maurice Goodvach, Bucuresti, Calea Grivitei No. 174.

Fiók képviselő: „Simplon“-iroda, Timișoara, IV. ker., Str. I. C. Brătianu Hotel Royal. 251

**Orajavitások legolcsóbbak** Reiner Ede őrásnál ARAD, Strada Brătianu (Weitzer János-ucca) 19/21.

**Háztulajdonosok figyelmébe**

Biztos vevőimnek sűrűn keresek kisebb-nagyobb házakat megvételre. Értekezni C. F. R. menetjegy irodában. Arad, Strada Barilju 3. (Rákóczi-u.) 2118

**150.000 Lejjel társulnók**

realis üzlethez vagy iparvállalathoz, ahol a tőkere teljes biztosítékot kapok. Ajánlatokat „Társ“ jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 400

**Kiadó lakásokat keresünk.**

Értekezni C. F. R. menetjegy irodában Arad, Str. Barilju 3. (Rákóczi-u.)

**OCCASIO**

cipész-üzlet teljes berendezéssel, varrógéppel stb. jó vevőkörrel olcsón eladó. Értekezni C. F. R. menetjegy-irodában, Arad, Str. Barilju 3. (Rákóczi-u.) 2012

**Az elcsúszó világ**  
Sok érdekes felé

**ROUNDE MORIGAN**  
Körföldi  
Részletesen

**Asztalos művezető**

a butorgyártás minden ágában **önálló mester,**

Erdély egyik nagyobb városába műbutorgyár részére kerestetik.

Csak elsőrangú erők, hosszú külföldi gyakorlattal vétetnek figyelembe. Írásbeli ajánlatok az ezideigi alkalmaztatás és szerzett gyakorlat pontos körülírásával az Aradi Közlöny kiadóhivatalához „1867. sz.“ jelige alatt küldendők be.

**Ujságmakulatura**

5 kgr.-os csomagokban ::

kapható a kiadóhivatalban

**55—60 HP. Stock**  
**55—60 HP. W. D.**

**motorekék**

kitűnő jó állapotban, teljes gyári felszereléssel kaphatók:

**Izsó Erdélyi**

**TIMIȘOARA,** Lloyd-palota. :: Telefon: 21—94  
Távirat cím: ERIZS.